

Franci Krevh, Marjeta Humar: *Tolkalni terminološki slovar*

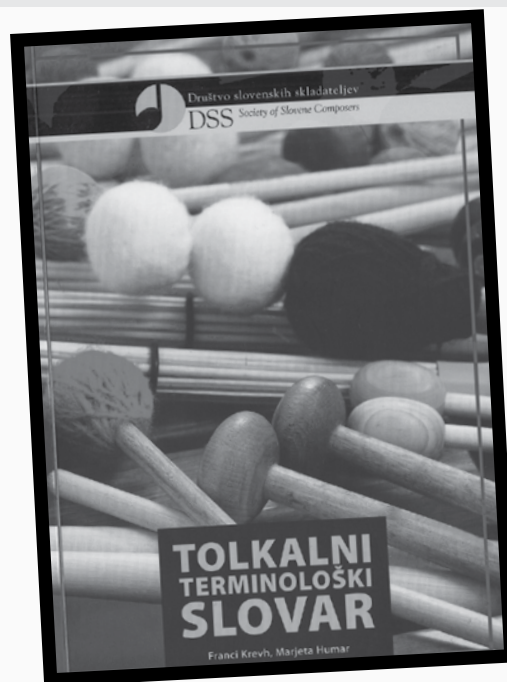
Če glasbena umetnost na Slovenskem nima pokazati kakih velikih umetniških, pedagoških in znanstvenih dosežkov na področju strokovne terminologije, je zdaj kar prav, da se je ta zadeva začela odvijati sporadično, postopoma. Prav ob nedavnem izidu *Tolkalnega terminološkega slovarja*, ki sta ga podpisala tolkalec Franci Krevh in leksikologinja, terminologinja in terminografinja dr. Marjeta Humar, se mi je začel »vrteti film« v tej smeri razmišljanja. Je že res, da je prvi (Krevh) tolkalec na različnih ravneh svojega delovanja (solist in član več ansamblov, poklicno pa zaposlen v enem od naših osrednjih državnih simfoničnih orkestrov v Slovenski filharmoniji in pedagog) in druga (Humar), ki deluje poklicno na jezikovnem področju (raziskovalka v Sekciji za terminološke slovarje ZRC SAZU), kje pa je potem preostala (glasbena) stroka? Muzikologija, zajeta v različnih institucijah, univerzah, SAZU?

Kljub temu smo sedaj lahko potešeni, saj so omenjeni in drobni slovar na vsega komaj 178 straneh (14,8 x 21 cm in mehka vezava) izdali skupaj in s tem združili še kakšne druge in ne le strokovne moči: Društvo slovenskih skladateljev, Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU in društvo ansambel Slovenski tolkalni projekt. Oba avtorja in vsi trije izdajatelji so delo pospremili na tržišče kot »nepogrešljiv pripomoček za tolkalce, pedagoge, skladatelje, muzikologe in dirigente«. In

še najkrajša mogoča »osebna izkaznica« slovarja: 634 slovenskih tolkalnih izrazov, 2700 izrazov v nemškem, angleškem, italijanskem in francoskem jeziku, 30 skic glasbil in tehnik ter tabela obsegov melodičnih tolkal; saj glasbeno omikani vemo, da ločimo melodična in nemelodična tolkala. Ni čudno, da se tudi Slovenci lahko pohvalimo prav s tem slovarjem, ki nam razkrije vso zunanost, pa tudi malokatero notranjost (ozadje) vseh doslej poznanih tolkal. Saj je prav to ena izmed najbolj razvijajočih se (orkestrskih) skupin (pihala, trobila, godala idr.), ki je doživela v kratkem času kar najbolj nagel in morda celo zavidanja vreden razvoj: tako po številu kot po raznovrstnosti glasbil. Če tolkalom priključimo še številna glasbila, ki so iz izvirne folklore prešla v vrste simfoničnega orkestra, in še marsikatero tehnično obarvano glasbilo, ne moremo skriti, da so se prav od časov slovitih pionirjev (glasbene) inštrumentacije, kot so bili npr. A. P. Borodin, H. Berlioz, N. A. Rimski Korsakov, G. Mahler idr., tudi tolkala razvijala prav do danes; verjamemo tudi, da glasbenoinštrumentacijska evolucija s tem še zdaleč ni končana.

Seveda sta imela avtorja tega slovarja ob sebi še številne druge sodelavce, saj gre v tem pogledu za pravo timsko delo. Po zahvali sta si avtorja v uvodu najprej zadala retorično vprašanje: Zakaj slovenski tolkalni terminološki slovar? Nato pa

sta nanizala dejstva o problematiki tolkalne terminologije na sploh, o nastajanju slovarja, njegovi vsebini in ureditvi, vrstah in zgradbah slovarskih člankov, (o)krajšavah in oznakah ter ne nazadnje o avtorjih. Tu sta prvič uporabila vrstni red ter s tem že napovedala neke vrste »ogrevanje« za nadaljnjo sistematično razlage terminov, pojmov, ki se kasneje pojavijo v nasploh najboljše delu samega pojmovnega dela slovarja na str. 15–115 v kar petih jezikih. Sledi še eno pomembnejših del slovarja: angleško-francosko-nemško-italijansko-slovenski slovar in kot posebno poglavje o gongih in tamtamih: prvi (gong) predstavlja med tolkali visečo kovinsko ploščo v obliki diska, ki daje ob udarcu prodoren (in glasen) zvok, drugi (tamtam) pa vsaj načelno prinaša kar dvojno razlag: da je afriško glasbilo oz. črnski boben in da je kitajski in indijski gong brez uglasitve. Obe omenjeni skupini tolkal sta predstavljeni od uvoda, prek zgodovine in uporabe gonga, tamtama (ali kar koli že je), materiala, razdelitve, pa vse do tehnike igranja nanje (str. 165–169). Sledi morda ta hip sploh najbolj pomembna stran, tj. tabela z obsegi (vseh) melodičnih tolkal. Na samo eni strani se pred nami zvrsti tako rekoč celotna galerija (melodičnih) tolkal. Zdaj že ne vemo več, katera od njih so bolj pomembna, karakteristična, bolj množično zastopana tako v glasbi na sploh kot v orkestru. Za mnoge druge pa je morda spet vrednejši komaj polstranski seznam (uporabnih) simbolov, ki se pojavljajo v glasbi pri tolkalih. Tudi literature je komaj za slabo stran, zato pa so dodane reklame (donatorjev ali sponzorjev) izključno »v službi« tolkal; saj nam ena za drugo nizajo tovrstno (trgovsko) ponudbo tolkal, ki je izredno bogata za tako majhno državo, kot je Slovenija.



Tako je prav ta dodatek v neke vrste enakovrednem sorazmerju stanja (kakovosti in količine) tolkal na Slovenskem samo eden od dokazov razvitosti, zasedenosti, prisotnosti, pomena in vloge tolkal pri nas. Pri tem pa pionirja tovrstne terminologije Krevh in Humar zagotovo prednjačita v neke vrste teoretičnem obravnavanju tolkal, v slovarju, kakršnega pri nas še nismo imeli. Majčkена knjižica in njena velika vrednost tako za profesionalce kot amaterje, za ustvarjalce kot poustvarjalce, za glasbeno umetnost, pedagogiko in znanost v celoti. Tolkalni terminološki slovar je mogoče kupiti po ceni 30 evrov.